

Farklı Branşlardaki Sporcuların Karakter Özellikleri ile Sportmenlik Yönelimleri Arasındaki İlişki

The Relationship Between Character Traits and Sportsmanship Orientations Among Athletes in Different Sports

Uğur AYDEMİR¹

¹ Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bayburt, Türkiye / ugur.aydmr23@gmail.com / 0000-0002-5051-7396

Özet: Bu araştırmanın amacı, farklı branşlardaki sporcuların karakter özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma, ilişkisel tarama modelinde nicel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Araştırma grubunu üniversite düzeyinde farklı branşlarda aktif olarak spor yapan 261 sporcu oluşturmaktadır. Veriler; Kişisel Bigi Formu, Spor Karakter Ölçeği ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde Pearson korelasyon ve basit doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, spor karakteri ile sportmenlik yönelimi arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca spor karakterinin sportmenlik yönelimini anlamlı düzeyde yordadığı ve sportmenlik yönelimine ilişkin varyansın %24'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, spor karakterinin sportmenlik yöneliminin önemli bir belirleyicisi olduğu ve spor ortamlarında karakter temelli yaklaşımların güçlendirilmesinin sportmenlik davranışlarının gelişimine katkı sağlayabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Spor karakteri, sportmenlik yönelimi, farklı spor branşları.

Abstract: The aim of this study is to examine the relationship between the character traits of athletes in different sports disciplines and their sportsmanship orientations. The study was designed as a quantitative study using a correlational survey model. The research group consists of 261 athletes who are actively participating in various sports at the university level. Data were collected using the Sports Character Scale and the Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale. Pearson correlation and simple linear regression analyses were used to analyse the data. The findings revealed a positive, moderate, and statistically significant relationship between sports character and sportsmanship orientation. Furthermore, it was determined that athletic character significantly predicts athleticism orientation and explains 24% of the variance in athleticism orientation. In conclusion, athletic character is an important determinant of athleticism orientation, and strengthening character-based approaches in sports environments may contribute to the development of athleticism behaviours.

Keywords: Sporting character, sporting orientation, different sports disciplines.

Received: 17.12.2025 / Accepted: 31.01.2026 / Published: 03.02.2026

<https://doi.org/10.22282/tojras.1844129>

Citation: Aydemir, U. (2026). Farklı branşlardaki sporcuların karakter özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişki. The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS), 15 (1), 126-131.

GİRİŞ

Günümüzde spor, bireyin yaşamında hem fizyolojik hem de psikolojik açıdan derin ve kalıcı etkiler bırakmaktadır. Sporun, karakter oluşumuna katkı sağladığı, eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği ve sporcu olmayanların deneyimleyemediği bilişsel ilerlemelere yardımcı olduğu belirtilmektedir (Vogt ve Miller, 2019; Yetim, 2016). Bunun yanı sıra, spor, bireyin ilerleyen yaşlarında sorumluluk bilinci kazanmasına, kişiler arası ilişkilerini güçlendirmesine ve bu ilişkileri sürdürülebilirliğine önemli ölçüde katkı sağlar (Çağlayan, 2011). Spor bireye sabırlı ve enerjik olmayı öğretirken, sosyal grup ve topluma bütünleşmesini destekler ve kültürel birikiminin artmasına da yardımcı olur (Yetim, 2000). Tüm bunların ötesinde, spor yalnızca etkili bir sosyalleşme aracı değil, aynı zamanda bireylerin topluma uyum sağlamasına ve kabul görmesine yardımcı olan önemli bir faktör olarak da görülmektedir.

Sporun bireyin sosyal, bilişsel ve psikolojik gelişimine olan çok yönlü katkıları göz önünde bulundurulduğunda, bu katılardan biri de karakter oluşumu üzerindeki etkisidir. Karakter gelişimi, bireyin ahlaki değerleri, sorumluluk bilinci, disiplin ve sosyal becerileriyle doğrudan etkileşim hâlinde şekillenen dinamik bir süreçtir (Yıldız, 2019; Yıldız & Özmaden, 2019). Bu nedenle, sporun bireyin karakter gelişimi üzerindeki etkisini anlamak için öncelikle karakter kavramını incelemek gereklidir. Karakter, çok yönlü ve karmaşık bir kavram olup, kesin bir tanım üzerinde fikir birliğine varılamamıştır (Yazıcı, 2021). Genel anlamda, karakter insanların değerleri, inançları, tutumları ve davranışları gibi bir dizi karmaşık öğeyi içeren bir yapı olarak tanımlanır (Bektaş, 2022). Türk Dil Kurumu'na (TDK, 2025) göre karakter, bireyin kendine özgü yapısını ve onu diğerlerinden ayıran temel özellikleri ifade ederken, başka bir tanıma göre ise bireyin ahlaki değerlerini belirleme ve bu değerleri etik bir şekilde hayata geçirme motivasyonunu yansıtmaktadır (Davidson vd., 2008).

Karakter oluşumunda çevresel faktörler ve bireyin yaşam deneyimleri büyük bir rol oynamaktadır. Bu noktada, spor da bireyin değerlerini ve tutumlarını şekillendiren önemli bir yaşam pratiği olarak karakter gelişimine doğrudan katkı sağlayan unsurlardan biridir.

Sporun karakter gelişimine olan etkisi düşünüldüğünde günümüzde de halen tartışılan bir konudur. Bu tartışma, bireyin karakterinin nasıl şekillendiği üzerine odaklanmaktadır. Bazı görüşler sporun karakter üzerinde olumlu değişimleri savunurken, bazıları ise olumsuz etkilerinin de olabileceğini öne sürmektedir (İmamli & Ünver, 2018). Olumlu yönlerine bakıldığında fair play anlayışı doğrultusunda centilmence davranışlar sergilenirken, olumsuz yönleri ise kazanma arzusu nedeniyle adaletsiz davranışlara yatkınlık olarak ifade edilmektedir (Cevahircioğlu & Çakıcı, 2022). Bu bağlamda, sporcuların karakter gelişimi, antrenman ve müsabaka süresince taktiksel becerilerinin gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Sporda karakterin sadece bireysel özelliklerden değil, içinde bulunulan çevrenin değer yargılarından da etkilendiği ifade edilmektedir (Görgüt & Tuncel, 2017). Özellikle yüksek karaktere sahip sporcuların takım içi uyum, disiplin, iletişim ve sorumluluk bilinci açısından avantajlı olduğu belirtilmektedir (Yılmaz, 2023). Sporun karakter gelişimi üzerindeki çok yönlü etkileri değerlendirildiğinde, bu etkilerin önemli bir boyutunu da bireylerin sportmenlik yönelimleri oluşturmaktadır.

Sportmenlik kavramı, spor bağlamında ahlaki yargılar, adil davranışlar, rakibe saygı ve etik ilkeler çerçevesinde şekillenen tutum ve davranışları ifade etmektedir (Shrout vd., 2017). Literatürde sportmenlik; erdem, dürüstlük, cesaret, sabır, özdenetim, özgüven, başkalarını küçümsememe, farklı görüşlere saygı, nezaket, yardımseverlik, onur, iş birliği ve cömertlik gibi değerleri içeren çok boyutlu bir kavram olarak tanımlanmaktadır

(Koç, 2013). Akoğlu vd., (2019) ise sportmenliği, sorumlu ve düşünceli bir sporunun adil rekabeti benimseyen ve dürüstlük ilkesine bağlı kalan davranış biçimi olarak açıklamaktadır. Terim olarak sportmenlik, sporun sağlıklı ve etik bir zeminde yürütülmesini sağlayan olumlu davranışların bütünü temsil etmektedir. Ülkemizde bu kavram genellikle “centilmenlik” olarak adlandırılmakta ve spor kültürü içerisinde benzer anlamda kullanılmaktadır (Şahin & Yıldırım, 2023). Sportmenlik yönelimi ise, bireyin ahlaki değerlerini sınanıldığı durumlarda sergilediği davranışları yansıtan bir yönelim olarak tanımlanmaktadır (Gencheva vd., 2017). Bu yönelim, bireyin bir tehlike ya da sıkıntı içerisindeki bireyle karşılaştığında, ona yardım etme arzusu ile kendi hedeflerini sürdürme isteği arasında bir iç çatışma yaşaması durumunda ortaya çıkmaktadır (Balçıkınlı ve Yıldırım 2011). Bu tür ikilemler, bireyin ahlaki ilkelerini, değerlerini ve karakterini görünür hale gelmesine ortam hazırlamaktadır.

Bu bağlamda, karakter özellikleri ve sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkiyi ele almak, sporcuların etik davranışlarını ve ahlaki gelişim süreçlerini anlamada önemli bir zemin sunmaktadır. Literatür incelendiğinde sporda karakter özelliklerini ele alan birçok araştırmaya rastlanmaktadır (Atasoy vd., 2024; Şahin 2023; Özlü vd., 2023; Kaplan & Akyüz 2020; Yıldız & Özmaden, 2019) aynı şekilde sportmenlik yönelimini ele alan araştırmalara da ulaşılmaktadır (Sülün vd., 2023; Güngör vd., 2022; Sülün vd., 2021; Güllü vd., 2021). Ancak, karakter özellikleri ile sportmenlik yönelimini eş zamanlı olarak ele alan araştırmalara, özellikle farklı spor branşlarında faaliyet gösteren sporcular açısından gerçekleştirilen araştırmaya literatürde rastlanmamaktadır. Bu doğrultuda, mevcut araştırma; farklı branşlardaki sporcuların karakter özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Elde edilen bulguların, sporcu kişilik gelişimi, etik davranışların pekiştirilmesi ve branşa özgü karakteristik eğilimlerin anlaşılmasına yönelik literatüre önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Genel amaç doğrultusunda araştırmada yanıtı aranan sorular şu şekildedir:

- Farklı branşlardaki sporcuların karakter özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasında bir ilişki var mıdır?
- Farklı branşlardaki sporcuların karakter özellikleri, sportmenlik yönelimlerinin anlamlı yordayıcısı mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli: Bu araştırma, ilişkisel tarama modeline dayalı nicel bir araştırmadır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik desenlerden biridir (Karasar, 2022). Bu araştırma, farklı spor branşlarında yer alan sporcuların karakter özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkiyi incelenmesi hedeflenmiştir.

Araştırmanın Amacı: Yapılan araştırma, farklı branşlardaki sporcuların karakter özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmeyi amaçlamaktadır.

Araştırma Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini 2024-2025 eğitim öğretim yılında, Bayburt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören farklı

branşlarındaki sporcular oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise evren içerisinde kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 95’i kadın 166’sı erkek toplam 261 spor bilimleri öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde tercih edilen kolayda örnekleme yöntemi ise nicel desenli araştırmalarda “hızlı ve ucuz yoldan veri elde etmek” için tercih edilen bir örneklem seçim yöntemi olarak literatürde ifade edilmiştir (Karagöz, 2017).

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik sonuçlar

Cinsiyet	n	%
Kadın	95	36,4
Erkek	166	63,6
Bölüm	n	%
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	35	13,4
Antrenörlük Eğitimi	187	71,6
Spor Yöneticiliği	20	7,7
Rekreasyon	19	7,3
Spor Branşı	n	%
Futbol	71	27,20
Voleybol	46	17,62
Basketbol	30	11,49
Güreş	20	7,66
Atletizm	18	6,90
Boks	15	5,75
Hokey	12	4,60
Hentbol	10	3,83
Halter	10	3,83
Kickboks	6	2,30
Karate	5	1,92
Taekwondo	4	1,53
Bocce / Bowling / Dart	3	1,15
Masa Tenisi	3	1,15
Ragbi	3	1,15
Yüzme	3	1,15
Badminton	2	0,77
Yaş	X	Ss.
	22,50	2,60
Toplam	261	100,0

Tabloda katılımcıların demografik özellikleri ve spor branşlarına göre dağılımları sunulmaktadır. Araştırmaya toplam 261 katılımcı dâhil edilmiştir. Katılımcıların %36,4’ü kadın (n = 95), %63,6’sı erkek (n = 166)tir. Bölümlere göre dağılım incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun Antrenörlük Eğitimi bölümünde öğrenim gördüğü (%71,6; n = 187), bunu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği (%13,4; n = 35), Spor Yöneticiliği (%7,7; n = 20) ve Rekreasyon (%7,3; n = 19) bölümlerinin izlediği görülmektedir. Spor branşlarına göre dağılımda ise katılımcıların en fazla futbol branşında yer aldığı (%27,20; n = 71), bunu voleybol (%17,62; n = 46) ve basketbol (%11,49; n = 30) branşlarının takip ettiği belirlenmiştir. Diğer branşlar arasında güreş (%7,66; n = 20), atletizm (%6,90; n = 18), boks (%5,75; n = 15), hokey (%4,60; n = 12), hentbol ve halter (her biri %3,83; n = 10) yer almaktadır. Daha düşük oranlarda ise kickboks, karate, taekwondo, bocce/bowling/dart, masa tenisi, ragbi, yüzme ve badminton branşları bulunmaktadır. Ayrıca katılımcıların yaş ortalamalarının 22,50 olduğu tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında veriler, üç farklı veri toplama aracı kullanılarak elde edilmiştir. Bu ölçme araçları; Kişisel Bilgi Formu, Spor Karakter Ölçeği ve Çok Boyutlu Sportmenlik

Yönelimi Ölçeğidir. Ölçüm araçları hakkında bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Kişisel Bilgi Formu: Spor bilimlerinde öğrenim gören farklı branşlardaki sporculara ilişkin bazı demografik ve sportif özellikleri belirlemek amacıyla cinsiyet, yaş, bölüm ve spor branşına yönelik ifadelerden oluşan kişisel bilgi formundan yararlanılmıştır.

Spor Karakter Ölçeği: Araştırma, Jang (2013) tarafından geliştirilen ve Görgüt ile Tuncel (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan Spor Karakter Ölçeği (SKÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri, 123 lise ve 570 üniversite öğrencisi olmak üzere toplam 693 katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Toplam 27 maddeden oluşan SKÖ; dürüstlük, anti-sosyal davranışlar, merhamet, sportmenlik ve adalet olmak üzere beş alt boyuttan meydana gelmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları incelendiğinde, ölçeğin uyum indekslerinin kabul edilebilir ve iyi düzeyde olduğu görülmektedir ($\chi^2/df = 3.97$; GFI = 0.88; AGFI = 0.86; CFI = 0.97; NNFI = 0.96; NFI = 0.95; IFI = 0.97; RFI = 0.95; RMR = 0.05; SRMR = 0.05; RMSEA = 0.06). Ölçeğin güvenilirliği iki yarı test yöntemiyle değerlendirilmiş; toplam iç tutarlık katsayısı 0.90, iki yarı test güvenilirlik katsayısı ise 0.93 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlara ilişkin iç tutarlık ve iki yarı güvenilirlik katsayıları sırasıyla; dürüstlük için 0.81 ve 0.85, anti-sosyal davranışlar için 0.78 ve 0.79, merhamet için 0.76 ve 0.78, sportmenlik için 0.78 ve 0.76, adalet için ise 0.84 ve 0.82 olarak belirlenmiştir. Ölçek maddeleri, “Hiç Katılmıyorum” (1) ile “Tamamen Katılıyorum” (5) arasında derecelendirilen beşli Likert tipi ölçme formatında yapılandırılmıştır (Görgüt & Tuncel, 2017). Mevcut araştırmada ölçme aracı toplam puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği: Araştırmada öğrencilerin sportmenlik yönelimlerini belirlemek amacıyla, Vallerand ve diğerleri (1997) tarafından geliştirilen ve Sezen Balçıkınlı (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği kullanılmıştır. Beşli Likert tipinde yapılandırılan ölçek, orijinal formunda toplam 25 maddeden oluşmakta olup; olumsuz yaklaşımlar, rakibe saygı, spor sorumluluklarına uyma, kurallara ve yönetime saygı ile toplumsal normlara uyma olmak üzere beş alt boyut içermektedir. Türkçe uyarlama çalışmasında ölçeğin güvenilirliği Cronbach alfa katsayısı ile değerlendirilmiş; alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayılarının sosyal normlara uyma için 0,86, kurallara ve yönetime saygı için 0,83, sporda sorumluluklara bağlılık için 0,91 ve rakibe saygı için 0,82 olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu değerler, ölçeğin yeterli düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin yapı geçerliğine yönelik gerçekleştirilen faktör analizleri sonucunda, “olumsuz yaklaşımlar” boyutunda yer alan beş maddenin (5., 10., 15., 20. ve 25. maddeler) yeterli faktör yüküne sahip olmadığı tespit edilmiş ve bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bu doğrultuda, ölçeğin Türkçe formu 20 madde ve dört alt boyuttan oluşan bir yapı kazanmıştır (Sezen Balçıkınlı, 2010). Mevcut araştırmada ölçme aracı toplam puan üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Ölçme araçlarına ilişkin sonuçlar

Ölçme Aracı	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach Alpha
Spor Karakteri	-,267	,284	,915
Sportmenlik Yönelimi	-,525	-,555	,924

Tablo 2’de yer alan bulgular değerlendirildiğinde, kullanılan ölçme araçlarına ait çarpıklık ve basıklık katsayılarının -2 ile +2 sınırları içerisinde kaldığı görülmektedir. Bu durum, ilgili değişkenlerin normal dağılım varsayımını sağladığını göstermektedir (George & Mallery, 2019). Bununla birlikte, ölçme araçlarına ilişkin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayılarının tüm boyutlarda alan yazında kabul edilen eşik değerlerin üzerinde olduğu ve yeterli düzeyde güvenilirlik sunduğu belirlenmiştir (Karagöz, 2017).

Verilerin Toplanması: Araştırmaya ilişkin veriler, Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören farklı branşlarındaki sporculardan 2024–2025 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. Uygulama öncesinde katılımcılara araştırmanın amacı, kapsamı ve sürecine ilişkin ayrıntılı bilgilendirmenin yer aldığı yönergeler sunulmuş, ardından gönüllülük esasına dayalı bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Gerekli sözlü ve yazılı açıklamalar tamamlandıktan sonra veri toplama süreci sınıf ortamında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi: Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören farklı branşlarındaki sporculardan elde edilen veri seti öncelikle gözden geçirilmiş, gerekli kodlamalar yapılarak SPSS programına aktarılmıştır. Analiz sürecine geçilmeden önce verilerin dağılım özelliklerini belirlemek amacıyla normallik testi uygulanmıştır. Normallik analizinden elde edilen bulgular, değerlerin -2 ile +2 aralığında dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu kapsamda verilerin normal dağılım varsayımını karşıladığı kabul edilmektedir (George & Mallery, 2019). Analiz aşamasında betimsel istatistiklerin yanı sıra Pearson korelasyon katsayısı ve basit doğrusal Regresyon analizleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 3. Spor karakteri ile sportmenlik yönelimi arasındaki ilişki sonuçları

Spor Karakteri	Sportmenlik Yönelimi	
	p	,496**
r		,000

Tablo 3’ teki “Pearson korelasyon” analizi sonuçları incelendiğinde spor karakteri ile çok boyutlu sportmenlik yönelimi arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=,496$; $p<,001$).

Tablo 4. Sportmenlik yöneliminin yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları

Model	B	Std. Hata	β	t	p
Sabit	39,741	4,570	---	8,697	,000
Spor Karakteri	,418	,045	,496	9,193	,000
R=,50 R ² _{adj} =,24 F _(1,259) = 84,518 p=,000					
Bağımlı değişken=Sportmenlik Yönelimi					Yöntem: Enter

Tablo 4’ deki basit doğrusal regresyon analizi sonucunda regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmektedir. Analiz sonucunda spor karakterinin ($\beta=,496$; $t= 9,193$; $p<,001$) sportmenlik yönelimi üzerinde pozitif yönde anlamlı yordayıcı güce sahip olduğu tespit edilmiştir. Sportmenlik yönelimine ilişkin varyansın %24’ünün spor karakteri ile açıklandığı ifade edilebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma, farklı branşlardaki sporcuların spor karakter özellikleri ile çok boyutlu sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre spor karakteri ile sportmenlik yönelimi arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte, araştırmada spor karakterinin sportmenlik yönelimini yordama gücü basit doğrusal regresyon analizi ile test edilmiş ve spor karakterinin sportmenlik yönelimi üzerinde pozitif yönde ve anlamlı bir yordayıcı olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, spor karakteri düzeyi arttıkça bireylerin sportmenlik yönelimlerinin de yükseldiğini göstermektedir. Bu çerçevede, spor karakteri ile sportmenlik kavramlarının birbirini tamamlayan ve paralel biçimde gelişen yapılar olduğu söylenebilir. Benzer şekilde, Narto'nun (2024) sporcu karakteri üzerine yaptığı güncel değerlendirmeler de sportmenliğin karakterin temel bir bileşeni olduğunu vurgulayarak bu sonucu desteklemektedir. Bu bağlamda sporda karakter gelişimi, değerlere dayalı bir yaklaşım çerçevesinde spor ortamlarında saygı ve bütünlüğün korunmasını amaçlamakta; sportmenliğe aykırı davranışlarla mücadele edilmesini ve etik ilkelere uygun davranışların benimsenmesini desteklemektedir (Görgüt & Tuncel, 2017). Benzer şekilde sportmenlik, sporun temel ilke ve değerleri doğrultusunda uygun davranışların benimsenmesini esas alan; bireylerin erdemli, etik ve saygıya dayalı tutumlar geliştirmelerine yönelik davranışsal bir yönelim olarak ele alınmaktadır (Stornes & Bru, 2002). Bu yönüyle elde edilen bulgular, spor karakteri ve sportmenlik arasındaki güçlü kuramsal ve uygulamalı ilişkiyi destekler niteliktedir. Başka bir ifadeyle, spor karakterinin güçlenmesi, sportmenlik ilkelerine uygun davranışların artmasını da beraberinde getirmektedir.

Diğer yandan, spor faaliyetlerinin bireyin kişilik ve karakter gelişimi üzerinde etkili olduğu ve bu doğrultuda şekillenen kişilik ve karakter özelliklerinin bireyin karar alma süreçlerini yönlendirdiği ileri sürülmektedir (Piepiora & Witkowski, 2020). Bu durum, sporcuların rakiplerine, takım arkadaşlarına, görevlilere ve yöneticilere yönelik sergiledikleri davranış biçimlerine de yansımaktadır (Yıldız vd., 2018). Nitekim spor ortamında öfke ve saldırganlık eğilimleri gösteren ya da bu duyguları kontrol etmekte yetersiz kalan bireylerin, gelişmiş bir spor karakterine sahip olmaları ve sportmenlik ilkeleri doğrultusunda davranışları beklenmemektedir (Yazıcı, 2021). Bu duruma ilişkin benzer bir diğer araştırmada Yazıcı ve Bostancı (2025), rekabetçi öfke ve agresyonun sportmenlik davranışları üzerindeki etkisinde spor karakterinin aracı bir role sahip olduğunu tespit etmiştir. Bu değerlendirmeler, ilgili literatür bulgularıyla da tutarlılık göstermektedir. Güvendi vd., (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, hileyi benimseme düzeyinin artmasıyla birlikte anti-sosyal davranışların yükseldiği; buna karşılık adil kazanımı korumaya yönelik tutumların güçlenmesiyle anti-sosyal eğilimlerin azaldığı ve dürüstlük ile sportmenlik gibi olumlu

davranışların daha sık ortaya çıktığı belirlenmiştir. Benzer biçimde Koç ve Seçer (2018), spor bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin sportmenlik davranışları ile saygı düzeyleri arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirlemiştir. Bu bulgu, sporun saygı, öz denetim, çaba, özerklik ve liderlik gibi temel değerlerin gelişimine katkı sağlayan önemli bir eğitim alanı olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, ahlaki gelişim açısından kritik öneme sahip olumlu insani değerlerin ve davranışların desteklenmesi, spor alanındaki planlı ve sistematik öğretim uygulamalarının temel bileşenlerinden biri olarak ele alınmalıdır. Nitekim Pozo vd., (2018), yüksek düzeyde sportmenlik yöneliminin; çaba, iş birliği, saygı, problem çözme ve çatışma yönetimi gibi kişisel ve sosyal sorumlulukla ilişkili değerlerle anlamlı biçimde bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. Benzer biçimde, sportmenlik davranışlarında aile tutumu ve sosyal çevrenin belirleyici etkisine işaret eden Eröz, Kılıç ve Özcan (2024) da sportmenliğin çok boyutlu bir yapıda geliştiğini göstermiştir.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları spor karakterinin sportmenlik yöneliminin önemli bir belirleyicisi olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, sportmenlik yöneliminin yalnızca spor karakteri ile açıklanamayacağı, farklı bireysel ve çevresel faktörlerin de bu yapı üzerinde etkili olabileceği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, farklı branşlarda yapılan araştırmalarda da benzer bulgulara ulaşılmış; güreş sporcuları üzerinde yapılan araştırmada kişilik özellikleri ile sportmenlik davranışları arasında pozitif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir (Dinç & Özmaden, 2024). Sporun yalnızca fiziksel performansa odaklanan bir etkinlik olmadığını; aynı zamanda bireylerin ahlaki ve etik gelişimlerini destekleyen önemli bir sosyal alan olduğunu ortaya koymaktadır. Spor karakterinin geliştirilmesine yönelik uygulamaların, sporcuların sportmenlik davranışlarını içselleştirmelerinde ve bu davranışları sürdürülebilir hâle getirmelerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Özellikle spor eğitimi sürecinde karakter temelli yaklaşımların benimsenmesinin, sportmenlik yöneliminin güçlendirilmesine önemli katkılar sağlayabileceği söylenebilir. Buna bağlı olarak, spor eğitimi süreçlerinde karakter temelli yaklaşımların güçlendirilmesi, antrenörler ve beden eğitimi öğretmenlerinin sportmenlik odaklı uygulamalara yönlendirilmesi ve spor ortamlarında etik değerleri destekleyen eğitim programlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir. Gelecek araştırmalarda ise sportmenlik yönelimini etkileyebilecek farklı bireysel ve çevresel değişkenlerin birlikte ele alınmasının, konunun daha kapsamlı ve derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Etik Metni: Bu makalede araştırma sürecinde, dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Söz konusu araştırma için 14.11.2024 tarihli ve E-15604681-100-238570 sayılı Bayburt Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı: Bu çalışmada bütün yazarların katkı oranları eşittir.

Kaynaklar

- Akoğlu, H. Ayyıldız, E., & Sunay, H. (2019). Uluslararası spor organizasyonlarına katılan sporcuların sporda ahlaktan uzaklaşma ve sportmenlik davranışlarının incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2).
- Atasoy, T., Kılıçkaya, O., & Akman, S. (2024). *Okçuların sportif karakterlerinin sportif ahlaki yaklaşımlarına etkisi*. 8th International Academic Sports Studies Congress.
- Balçıklı, G. S., & Yıldırım, İ. (2011). Profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 49-56.
- Bektaş, A. (2022). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Uyguladıkları Liderlik Stillerinin Öğrencilerin Spor Karakterleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. (Doktora Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Burdur.
- Cevahircioğlu, B., & Çakıcı, H. A. (2022). Sporcuların karakter özelliklerine göre liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 688-701.
- Davidson, M., Lickona, T. & Khmelkov, V. (2008). Smart ve good schools: a new paradigm for high school character education. *Handbook Of Moral And Character Education*, 370-390.
- Dinç, A., & Özmaden, M. (2024). Güreş sporcularının kişilik özellikleri ile sportmenlik anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3), 571-584.
- Eröz, M. F., Kılıç, T., & Özcan, S. (2024). Sportsmanship Behaviors in Early Adolescence and Gender and Family Attitudes. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 26(1), 69-75.
- Gencheva, N., Angelcheva, M., Marinov, T., Ignatov, I. (2017). Assessment of sportsmanship in case of institutionalized adolescents, deprived of parental cares. *Journal of Health, Medicine and Nursing*, 42,103109.
- George, D., & Mallery, P. (2019). *IBM SPSS statistics 26 step by step: A simple guide and reference*. (Sixteenth edition). Routledge, New York, NY 10017.
- Görgüt, İ. & Tuncel, S. (2017). Spor karakter ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Spormetre*, 15 (3), 149-156.
- Güllü, S., Yıldız, S. M., & Saydam, H. (2021). Boksörlerin antrenör-sporcu ilişkisinin sportmenlik yönelimlerine (Fair Play Davranışlarına) etkisinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 500-510.
- Güngör, N. B., Kurtipek, S., & Yenel, F. (2022). Benlik saygısı ve sportmenlik yönelimi odağında sporcu öğrenciler üzerine bir araştırma. *Journal of Global Sport and Education Research*, 5(2), 118-127.
- Güvendi, B., Güçlü, M., Güvendi, Y., & Türksöy-Işım, A. (2019). Türkiye şampiyonasına katılan yıldız güreşçi kız sporcuların spor karakter yapıları ile ahlaki karar alma tutumları. In M. Özcan (Ed.), 2. *Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi tam metin kitabı* (pp. 32-40). Asos Yayınevi.
- İmamalı, H., & Ünver, G. (2018). Spor karakterinin demografik nitelikler açısından incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 36-49. <https://dergipark.org.tr/en/pub/asbid/issue/40817/470382>
- Kaplan, E., & Akyüz, O. (2020). Futbolcuların başarı hedefleri ve spor karakterleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(2), 82-90.
- Karagöz, Y. (2017). *SPSS ve AMOS uygulamalı nitel-nicel-karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği* (1. Baskı). İstanbul: Nobel Kitabevi.
- Koç, Y. & Seçer, E. (2018). Spor bilimleri alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin sportmenlik davranışları ile saygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 13(2). 247-259.
- Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ). *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 96-114.
- Narto, N. (2024). Sportmanship as one of the character buildings for football athletes. *International Journal of Sport Culture and Science*, 12(2), 126-135.
- Özlü, C., Solmaz, D. Y., & Güven, G. (2023). 15-18 Yaş aralığındaki sporcuların karakter düzeylerinin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 7(3), 266-278.
- Piepiora, P., & Witkowski, K. (2020). Personality profile of combat sports champions against neo-gladiators. *Arch. Budo*, 16(1), 281-293.
- Pozo, P., Grao-Cruces, A., & Pérez-Ordás, R. (2018). Teaching personal and social responsibility model-based programmes in physical education: A systematic review. *European Physical Education Review*, 24(1), 56-75.
- Sezen-Balçıklı, G. (2010). Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.
- Shrout, M. R., Voelker, D. K., Munro, G. D., & Kubitz, K. A. (2017). Associations between sport participation, goal and sportpersonship orientations, and moral reasoning. *Ethics & Behavior*, 27(6), 502-518.
- Stornes, T., & Bru, E. (2002). Sportpersonship and perceptions of leadership: An investigation of adolescent handball players' perceptions of sportpersonship and associations with perceived leadership. *European Journal of Sport Science*, 2(6), 1-15.
- Sülün, F., Susuz, Y. E., Karakaş, İ., & Çolakoğlu, F. F. (2023). Judocuların sirkadiyen ritimlerine göre sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 6(2), 18-29.
- Sülün, F., Susuz, Y. E., Varol, Y. K., & Çolakoğlu, F. F. (2021). Judo antrenörlerinin sportmenlik yönelimleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 285-300.
- Şahin M. O., & Yıldırım A. (2023). Hokey oyuncularının sportmenlik düzeylerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 17(1), 26-35.
- Şahin, A. (2023). Sporun karakter gelişimine ve sporcu kimliğinin oluşumuna etkisi. *Spor Bilimleri Üzerine Araştırmalar-VI*, 65.

- TDK. (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Vogt J., & Miller J. (2019). *Sports a mind game*. sccur.org
- Yazıcı Ö. F. & Bostancı, Ö. (2025). The relationship among competitive aggression, anger, and sportsmanship in athletes: the mediating role of athletic character. *BMC Psychology*. 14 (62). <https://doi.org/10.1186/s40359-025-03781-y>
- Yazıcı, Ö. F. (2021). *Sporcu karakterinin sportmenlik davranışları, rekabetçi agresiflik ve öfke ile ilişkisi* (Doktora tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Yetim, A. A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63–72.
- Yetim, A. A. (2016). *Sporda etkili iletişim*. Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Yıldız, M., Şenel, E. & Yıldırım, I. (2018). Prosocial and antisocial behaviors in sport: the roles of personality traits and moral identity. *Sport Journal*, 8(1), 5-17.
- Yıldız, Y. (2019). *Bireysel ve takım sporcularının sportif karakterlerinin ve zekâ boyutlarının sportif başarı motivasyonları üzerine etkisinin incelenmesi* (Doktora tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Yıldız, Y., & Özmaden, M. (2019). Spor yapan üniversite öğrencilerinin sportif karakter durumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 16(4), 1197-1206. Doi:10.14687/jhs.v16i4.5893
- Yılmaz, T. (2023). The Effect of High School Students' Doing Sports on Self- Confidence (Sample of Kilis Province). *Shanlax International Journal of Education*, 11(S1), 236–241.

EXTENDED ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between the character traits of athletes in different sports disciplines and their sporting orientations. Character development occupies an important place among the contributions that sport makes to an individual's social, cognitive and psychological development. Character is considered a multidimensional structure that encompasses an individual's values, beliefs, attitudes, and behaviours, shaped by environmental factors and life experiences (Bektaş, 2022; Yazıcı, 2021).

The impact of sport on character development is debated in the literature with differing views; it is stated that while it supports positive behaviours in line with the concept of fair play, it can also pave the way for unethical behaviours due to win-oriented approaches (İmamlı & Ünver, 2018; Cevahirioğlu & Çakıcı, 2022). In this process, the value structure and social interactions of the sporting environment play a decisive role in the character development of athletes (Görgüt & Tuncel, 2017).

The study group consisted of 261 licensed and unlicensed athletes actively participating in sports at university level

across various disciplines. Data were collected using the Sports Character Scale and the Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale and evaluated using Pearson correlation and simple linear regression analyses. The findings revealed a positive, moderate, and statistically significant relationship between sports character and sportsmanship orientation. Furthermore, it was determined that sports character is a significant predictor of sportsmanship orientation.

In conclusion, it can be stated that sport character is an important determinant of sportsmanship orientation; however, this orientation cannot be explained solely by character, as other individual and environmental variables may also be influential. The findings reveal that sport is not only a physical activity but also an important social arena that contributes to individuals' moral and ethical development. In this context, it is considered that practices aimed at strengthening sporting character are important for the development and sustainability of sportsmanship behaviours.